

Korset och Kronan

Nr 141/2023

Ordet om korset är en dårskap för dem som går förlorade, men för oss som blir frälsta är det en Guds kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden leder sina får (Joh. 10)

Jesus säger: Håll fast vid det du har så att ingen kommer och tar din krona (Upp. 3:11)

Om predikan och omvändelse

Efter ett sommaruppehåll kommer nu *Korset och Kronan* tillbaka. Jag kommer att inleda med några artiklar med material från bekännelseskrifterna. Citaten ur bekännelsen är från min egen översättning från den tyska texten. Denna avviker ofta en del från den latinska. Fortsättning på tidigare artiklar kommer senare.

Förkortningar:

Apol = *Apologin till Augsburgska bekännelsen.*

SKB = *Svenska kyrkans bekännelseskrifter 1957*

Trigl = *Concordia Triglotta 1921*

Om predikan och undervisning

Men i vår kyrka predikas det mycket flitigt om följande nödvändiga stycken: den rätta boten, gudsfruktan, vad tron är, kunskapen om Kristus och rättfärdigheten som kommer av tron. Man undervisar också om hur samvetet får tröst i prövningarna och hur tron måste övas i anfäktelsen. Man lär om vad som är en rätt bön och hur man skall bedja: att en kristen skall vara viss och trösta sig med att hans bönerop verkligen hörs i himlen. Vidare lärs det om det

heliga korset, lydnad mot överheten och om hur var och en skall leva och verka kristet i sin kallelse. Man undervisar även om världsliga lagar och ordningar och hur man skall skilja mellan Kristi andliga rike och det världsliga regementet. Och man undervisar om hur makarna skall leva kristet i äktenskapet och uppfostra barnen, om kyskheten och alla slags kärleksfulla gärningar mot nästan (Apol 15:43, SKB 233, Triglotta 326).

Boten, omvändelsen

Bekännelseskrifterna behandlar boten eller omvändelsen i en lång och mycket viktig artikel i *Apologin* (12) av Melanchton. Där står det bl.a.:

I den tolfte artikeln är motståndarna nöjda med att vi säger, att alla som faller i synd efter dopet får syndernas förlåtelse när de omvänder sig, oavsett när eller hur ofta detta sker. Men den andra delen av artikeln förkastar och fördömer de. Där säger vi att boten består av två delar, nämligen omvändelse och tro (contritio och fides). Det innebär att boten både består av ett ångerfullt och förkrossat hjärta och av tron, som tror att jag får syndernas förlåtelse genom Kristus. Hör här vad motståndarna säger nej till! De förnekar helt fräckt att tron är en del av boten (Apol 12a:1, SKB 189, Triglotta 188).

I biblisk predikan och undervisning är något av det allra viktigaste att boten predikas på rätt sätt. Ordet bot används numera sällan, men i bekännelsen sker det mycket ofta. Vi skulle idag säga att man

skall predika omvändelse och frälsning så att människor genom Guds ord blir födda på nytt. Detta sker genom både dopet och ordets predikan. Många som blivit döpta kanske sedan har avfallit från sin tro och lever inte längre som kristna. De måste då genom en rätt botpredikan bli förda till tro igen. Även de som genom Guds nåd blivit bevarade i dopets nåd behöver höra en rätt botpredikan. Detta är viktigt eftersom alla kristna har kvar den gamla människan, som ständigt behöver dödas genom lagen. Den nya människan behöver sedan tröst genom evangelium.

Bekännelsen säger att boten består av två delar, omvändelse och tro (*contritio och fides*). Detta kan inte nog betonas. Om den ena delen tas bort blir allting fel. Om bara lagen predikas mot synden blir det precis som under den romerskt katolska tiden att människorna antingen blir säkra eller förtvivlade. De måste då också få höra evangeliets tröst. Detta var vad som skedde genom Luther i reformationen.

En senare period av felaktig lagisk botpredikan inträdde under den s.k. *botpietismens* tid i början av 1700-talet. Lagen framhölls då kraftigt, vilket var rätt och riktigt. Men sedan var man alltför ängslig när det gällde att predika det fria, ovillkorliga evangeliet. Botpietismen saknade därför något väsentligt. *C.F.W. Walther* skriver mycket fint om detta i boken *"Lag och evangelium"*. Han hade själv upplevt hur botpietismen ledde till att glädjen och frimodigheten i tron försvann. Walther tar som exempel *J. Ph. Fresenius* (1705-1761). Han var på många sätt en god luthersk präst, men i det viktiga stycket om boten var han alltför lagisk.

Å andra sidan fanns det sådana som på ett felaktigt sätt lärde evangelium på bekostnad av lagen. Luthers egen lärjunge och nära vän *Johan Agricola* (1494-1566) är ett exempel på detta. Han menade att lagen inte skall predikas för de kristna utan

att det är nog med att de får höra evangelium. Detta brukar kallas *hyperevangelism*. Om lagen inte predikas i sin skärpa leder detta till att de kristna inte längre tar synden på allvar.

En form av hyperevangelism blev vanlig också på 1700-talet. Den kallas *trospietism* och blev särskilt utbredd inom den s.k. brödraförsamlingen (*herrnhutismen*) under ledning av greve *Zinzendorff* (1700-1760). Lagpredikan var där svag och det ledde bland annat till att man inte längre var noga med att betona vikten av rätt lära. Känslan och upplevelsen kom i stället att stå i centrum. *Zinzendorff* började ha nattvardsgudstjänster där grupper av olika konfessioner firade nattvard tillsammans, en tidig form av felaktig ekumenism.

I artikel 12 betonar bekännelsen hur viktigt det är att människan först genom lagen kommer fram till hjärtats förkrosselse och en verklig ånger. Men sedan sägs mycket tydligt att detta tillstånd endast kan övervinnas genom en rätt predikan av evangelium. Här måste Kristi fullbordade verk som gäller för hela världen predikas. Bekännelsen säger om denna förkunnelse:

Men vi lägger också till det andra stycket om boten, nämligen tron på Kristus. Vi säger att man i samvetsångest och nöd skall framhålla evangeliet om Kristus, där syndernas förlåtelse utlovas av nåd genom Kristus. Sådana samveten skall tro att deras synder blir förlättna för Kristi skull. Samma tro upprättar, tröstar och ger nytt liv och glädje åt förkrossade hjärtan, som Paulus säger: "När vi nu blivit rättfärdiggjorda har vi frid med Gud" (Rom. 5:1) (Apol 12a:35, SKB 193, Trigl 260).

Denna tro på ordet skall hela tiden stärkas genom att man lyssnar på predikan, läser ordet och använder sakramenten. För de är som sigill och tecken på nåden i det nya förbundet. De är tecken på försoningen och syndernas förlåtelse. De erbjuder syndernas förlåtelse, som det också klart betygas genom orden i nattvarden: "Detta är min kropp, utgiven för er" o.s.v. "Detta är det nya förbundets bägare" o.s.v. (Luk 22:19f). Så stärks alltså tron genom avlösningens ord, evangeliets predikan och mottagandet av sakramentet. På så sätt går inte samvetet under i sin nöd och ångest (Apol 12a:42, SKB 194, Trigl 260-262).

Forts. i nästa nr